

Stresstest Europese kerncentrales: Safety First
Radiocolumn Lambert van Nistelrooij - MTV Moergestel
Zondag 27 maart 11.30 uur

De afgelopen twee weken hebben we op het nieuws kunnen zien welke rampspoed de Japanse bevolking heeft getroffen. Het begon met de aardbeving bij Sendai, die met een ongekende kracht die de wolkenkrabbers in Tokio op hun grondvesten deed schudden. Doordat het epicentrum, het zwaartepunt van de beving, op zee lag was een metershoge tsunami het gevolg.

Ruim 400 vierkante kilometer land werd overspoeld. Huizen werden verwoest, auto's werden weggespoeld, infrastructuur werd weggevaagd. Duizenden mensen kwamen om bij de ramp en nog velen worden vermist. Miljoenen huishoudens kwamen door de ramp zonder stromend water of elektriciteit te zitten en moeten nu hopen op een snel herstel van hun regio.

De ramp in Japan heeft ook een tweede effect gehad, namelijk die op de energievoorziening. De aardbeving en de tsunami hadden ook gevolgen voor de kerncentrale bij Fukushima. Bij een aantal kernreactoren zijn grote problemen ontstaan. De nood-agregatoren die het koelsysteem van de inmiddels stilgelegde centrale moesten aandrijven waren door het water beschadigd geraakt. Het gevolg: een snel oplopende temperatuur en dus diverse ontploffingen. De situatie in Japan is nog altijd onzeker.

Welnu, de reactoren van Fukushima liggen aan de andere kant van de wereld, maar wat is ervan te leren? Kan het ook hier gebeuren?

Allereerst, de aardbeving en de tsunami.

Gelukkig is het gevaar van zware aardbevingen in Nederland gering. Nederland ligt niet zoals Japan op één van de grote breuklijnen van de aarde. Daarmee is ook de kans op een tsunami gering. Bovendien wordt de Noordzee beschermd door de ligging van Groot-Brittannië, namelijk tussen het vasteland en de Atlantische Oceaan. We hebben hier in 1953 wel te maken gehad met de stormvloed met alle gevolgen voor met name de provincie Zeeland. 1953 wordt nog steeds het rampjaar genoemd. Het Deltaplan met de hoge dijken en de unieke stormvloedkering in de Oosterschelde kent hier zijn oorsprong.

Ten tweede, de veiligheid van de centrales.

Als reactie hebben de landen van de Europese Unie afgesproken om alle 143 kerncentrales in Europa te onderwerpen aan een diepgaande inspectie. Een stresstest. Met de stresstest bekijken we op Europese schaal of een kerncentrale bestand is tegen zeer extreme situaties, zoals een combinatie van onwaarschijnlijke maar niet onmogelijke gebeurtenissen. Dat zal gebeuren met behulp van diverse deskundigen van het Internationaal Atoomagentschap. Hiermee willen we Europabreed alle risico's op een rij zetten. Er zal gekeken worden naar de impact van zowel aardbevingen, overstromingen, tsunami's als terroristische aanvallen.

We verwachten dat de stresstest in de tweede helft van dit jaar wordt uitgevoerd. Over de inhoud van de stresstest zullen we in het Europees Parlement nog praten. Als Europarlementariër wil ik dat de beschikbare informatie aan ons wordt doorgegeven, zodat burgers op de hoogte kunnen worden gehouden.

Bij de bouw van kerncentrales gaan we wel uit van hevige natuurrampen. Onze eigen kerncentrale in Borssele voldoet dan ook aan hoge veiligheids-voorwaarden. Borssele is sinds 1973 open en is in 1997 gemoderniseerd, voornamelijk om de veiligheid verder te vergroten. Borssele ligt buiten het aardbevingsactieve gebied in Nederland. In 1687 zou er in de omgeving van Goes, dat zo'n 20 kilometer verderop ligt, een aardbeving zijn geweest van 3.1 op de schaal van Richter. De centrale is bestand tegen een aardbeving van 5.2 op de schaal van Richter. We mogen dus stellen dat de kans op een aardschok zoals in Japan, namelijk een van 9.0 op de Schaal van Richter, nihil is.

Ondanks onze Deltawerken is er bij de bouw wel rekening gehouden met een mogelijke overstroming van 7,3 meter boven NAP. Deze hoogte doet zich volgens berekeningen eens in de miljoen jaar voor. De hoogst gemeten waterstand ooit gemeten is 4,55 meter boven NAP, tijdens de watersnoodramp van 1953. Ook hier kunnen we dus stellen dat Borssele is voorbereid op een natuurramp die we niet voor mogelijk houden.

Naast de enige Nederlandse kerncentrale in Borssele worden ook de twee kleinere reactoren in Nederland, die in Petten en in Delft onderzocht. Met name de reactor in Petten is belangrijk. Deze wordt gebruikt voor het produceren van radio-isotopen. Deze isotopen worden gebruikt voor medische behandelingen, bijvoorbeeld bij kankerpatiënten. De centrale in Petten, die in 2010 nog volledig werd gerenoveerd, is goed voor maar liefst een derde van alle wereldwijd geproduceerde isotopen. Het sluiten daarvan zou zorgen voor een tekort aan isotopen.

Niettemin, mocht na de stresstest blijken dat er in Nederland maatregelen nodig zijn rondom kerncentrales, dan worden die volgens minister Verhagen direct genomen.

Waarom dan toch deze stresstest, zult u denken. Met deze stresstest zeggen we "veiligheid voorop". Bovendien is het Europese aspect belangrijk. Een incident bij een kerncentrale heeft gevolgen voor een grote regio. Denk maar eens aan de kerncentrale in het Belgische Mol. Deze ligt erg dicht bij de Nederlands-Belgische grens. Tilburg ligt hemelsbreed zo'n 40 kilometer verder. Eindhoven slechts 35 kilometer. Voor de Belgen geldt uiteraard hetzelfde met Borssele.

Kernenergie?

Een tweede vraag is of we wel kernenergie moeten willen. Over Borssele 2 wordt deze dagen meer en meer gesproken. De Nederlandse overheid draagt er zorg voor dat een nieuwe centrale moet voldoen aan strenge eisen. De nieuwe centrale zal gebruik maken van de modernste technologie. De voorwaarden hebben betrekking op de veiligheid, de opslag van afval, ontmanteling van de centrale in de toekomst en anti-terreurmaatregelen.

De gewone brandstoffen raken langzaam maar zeker op. Kerncentrales zijn schoner dan centrales gestookt op olie of steenkool. Voor de toekomst werken we in Europa en in Nederland aan een verstandige mix van brandstoffen. Deze helpen de klimaatverandering dus tegen te gaan en leveren betaalbare en betrouwbare stroom. Het is een logische keus in de overgang naar een duurzame energievoorziening. Maar we kunnen het op dit moment niet af met alleen windmolens en zonnepanelen.

Lessen trekken

Tenslotte nog even terug naar de stresstest. Is er aanleiding om in de stress te schieten? Nee, maar het gaat wel om het trekken van lessen. Het is goed dat burgers vragen stellen. Er zijn geen aanwijzingen dat kerncentrales in Europa onveilig zijn. Maar waar we het met de meest actuele stand in de techniek beter kunnen doen, moeten we dat niet achterwege laten. **Safety First**, nietwaar?